

AS DENUNCIAS CONTRA O EUCALIPTO ILEGAL CHOCAN COA ADMINISTRACIÓN PÚBLICA

ADEGA-Lugo

No último ano e medio, ADEGA mantivo unha constante e frenética actividade de denuncia de plantacións e talas ilegais que nos últimos tempos están a proliferar descontroladamente en todo o país. Destaca a provincia de Lugo con máis casos de irregularidades, potenciados posibelmente polo anuncio da Xunta do polémico “Decreto do eucalipto” que, en teoría, pretende limitar as novas plantacións coa variedade *nitens* en preto dunha ducia de concellos lucenses. Porén, o único que conseguiu até o momento este decreto foi un efecto rebote ou de protesta que discorre en dirección totalmente contraria ao obxectivo para o cal supostamente está concibido. O resultado das 300 denuncias que ADEGA-Lugo presentou no último ano e medio indica que a Xunta non ten vontade de facer cumprir a lexislación actual de montes e, moito menos, de limitar o eucalipto no territorio galego.

CASE O 80% DOS CASOS ESTÁ SEN RESOLVER E SÓ O 10% FOI REPARADO

A Xunta está a dar azos á realización de repoboacións ilegais e a premiar aos infractores, xa que favorece a legalización das mesmas fronte as denuncias de ADEGA. Dos 300 casos denunciados por ADEGA na provincia de Lugo desde comezos de 2016, o 87% corresponden a parcelas que foron plantadas con eucaliptos de forma presuntamente ilegal, e o restante 13% corresponde a cortas a oito de masas de árbores autóctonas, tamén de forma aparentemente irregular. De todos eles, só o 22% foi resolto, quedando o 78% restante sen resposta ou pendente de investigación e resolución (Figura 1). Se só nos detemos nos casos denunciados por ADEGA-Lugo o pasado ano, a ausencia de resposta tamén é alarmantemente elevada (63%).

A maior parte das denuncias acabaron en arquivo, ben porque a persoa infractora xa reparou o dano antes de que se procedese á apertura do expediente sancionador, ben porque a Administración non viu, ou non quixo ver, no feito denunciado motivos de ilegalidade. Se só nos cinguimos a aqueles casos que finalmente obtiveron algunha resolución definitiva (Figura 2), observamos que o 55% dos mesmos foron archi-

vados por esta segunda causa: a da non consideración do feito como infracción ou incumprimento da normativa vixente. Paralelamente, o 45% dos casos xa resoltos foron considerados ilegais por parte de Medio Rural. Como resultado, só o 10% de todos os casos denunciados remataron finalmente coa eliminación ou arrincado dos eucaliptos plantados e/ou con interposición de sanción, instando á reparación do dano cometido. En concreto, foron 30 denuncias, das que 26 corresponderon a plantacións ilegais e 4 a talas ilegais de especies autóctonas.

AS ESCUSAS DA XUNTA PARA NON ACTUAR CONTRA AS PLANTACIÓNS ILEGAIS

Unha grande parte das infraccións denunciadas ante a Xunta son arquivadas sen apercibimento de reparación de dano, sen apertura de expediente sancionador e sen existir motivos suficientes que xustifiquen tal arquivo. As escusas máis frecuentes esgrimidas pola Xunta para dar carpetazo ás nosas denuncias son:

- A hipotética imposibilidade de poder datar con exactitude a idade da plantación supostamente ilegal ou de non poder identificar o uso

ADEGA



Plantación ilegal de eucaliptos nun prado de Friol denunciada por ADEGA-Lugo ante o Servizo de Montes da Consellaría de Medio Rural.

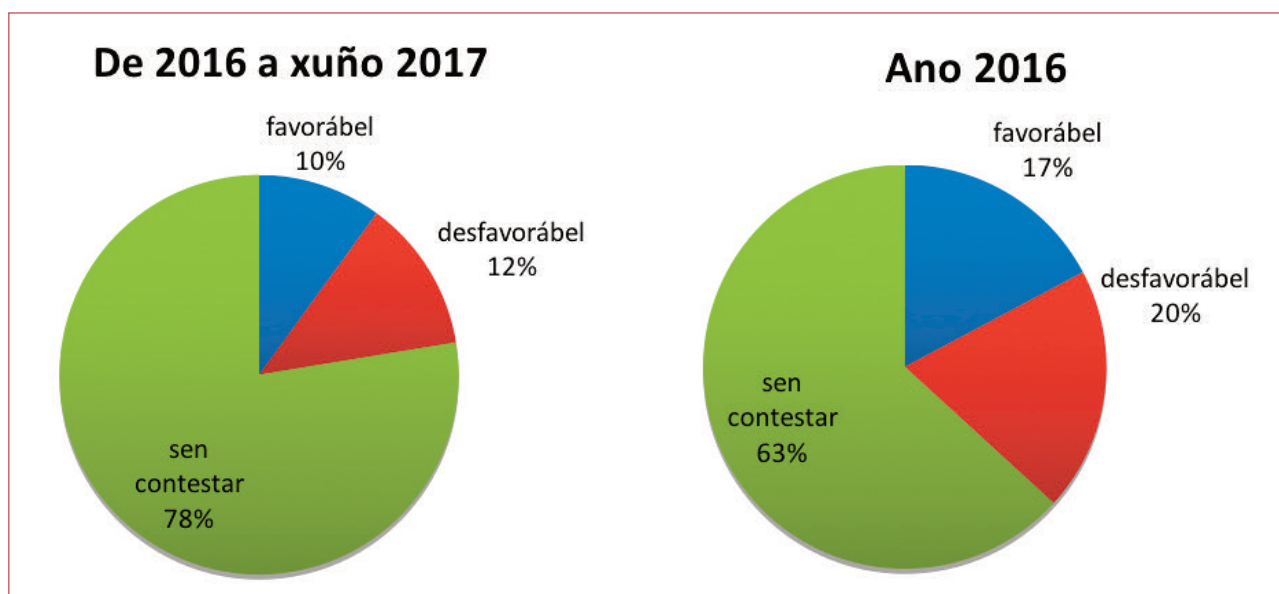


Figura 1. Resultado das denuncias presentadas por ADEGA Lugo desde 2016 en diante.

previo do terreo. En non poucos casos, a Xunta declárase incompetente para determinar a idade da plantación denunciada que, ante a dúbida, é considerada anterior á posta en vixencia da Lei de Montes actual (agosto de 2012), e por tanto, desafectada pola norma. Tampouco se ve con capacidade para comprobar cal era o uso previo do solo ocupado, ou se houbo un cambio enmascarado de actividade. Mais, este argumento non deixa de ser unha burda escusa para non actuar. Hoxe en día existen plataformas dixitais, comparadores de ortofotos e fórmulas de datación que aplican a diario os peritos, agrónomos ou enxeñeiros forestais, que son accesíbeis tamén para o persoal técnico da Xunta. Simplemente, non hai vontade de aplicalas!

- Unha interpretación *sui generis* da lexislación de montes. A Xunta está a crear unha grande inseguridade xurídica e confusión entre o seu propio funcionariado que se ve impedido para poder aplicar a norma cunha mínima coherencia. Utilízanse argumentos de tal extravagancia para interpretar a norma que mesmo se están a dar situacións de total discriminación entre os presuntos infractores. Esta discrecionalidade na aplicación da norma está a favorecer que se legalice *de facto* un inxente número de plantacións ilegais de eucalipto que ocupan, en contra do que establece a lei, antigos terreos de pasto ou de produción para forraxe. Os casos máis rechamantes son aqueles nos que o servizo xurídico da Xunta autoriza plantacións ilegais de eucaliptos en terreos de pasteiro, ao considerar estes como terreos fo-

300 denuncias de ADEGA-Lugo desde comezos de 2016, o 87% por plantacións de eucaliptos presuntamente ilegais, e o restante 13% por cortas a oito. Só o 22% foi resolto

restais e non agrícolas,... unha curiosa interpretación da lei que, ademais, entra en contradición con outras normativas, como a de prevención de incendios, ou coas axudas públicas para a forestación de superficies que, paradoxalmente, exclúen os terreos de pasteiro por consideralos de carácter agrícola.

- O suposto predominio da clasificación urbanística do solo fronte a súa vocación orixinal ou uso. Se o terreo no que se realizou a plantación tiña previamente un uso agrícola, pero aparece clasificado como solo forestal no planeamento urbanístico do Concello, a consellaría de Medio Rural dálle predominio á cualificación urbanística e exime as plantacións ilegais de aterse ás obrigas de cambio de actividade establecidas

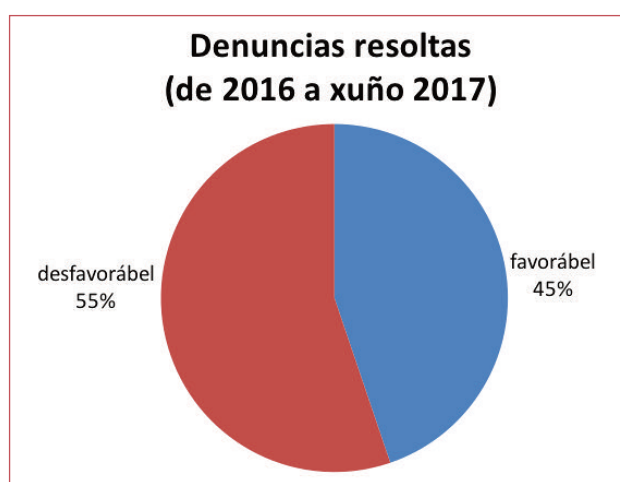


Figura 2. O 45% das denuncias resoltas ficou nun fallo favorábel ás denuncias de ADEGA. Porén, o 78% das denuncias ficou sen resolver, sen resposta ou pendente de investigación.

na Lei de Montes. Esta forma de xerarquizar a normativa en función dos intereses que imperen no momento está a defenestrar a vixente Lei de Montes, que fica nunha categoría "de segunda", deixando irresponsablemente á vontade dos concellos a configuración ou ordenación dos nosos montes.

- A caducidade dos expedientes sancionadores. Acontece cando existe un expediente sancionador aberto que acaba caducando ao dilatarse de forma excesiva o procedemento administrativo sen ter obtido previamente unha resolución. Nestas situacións, a reparación do ano dependerá da vontade da Xunta de querer reiniciar o procedemento sancionador, ou da existencia dunha nova denuncia de parte que dea lugar a un novo expediente.

AS DENUNCIAS DE OFICIO SON ÍNFIMAS

A Xunta gabábase de ter identificado no último lustro en todo o territorio galego un total de 1.650 casos de plantacións irregulares, dos que menos da terceira parte (470) acabou en procedemento sancionador e só un 15%, en multa. Se facemos un cálculo simple a partir destes datos oficiais, obteremos que a consellaría de Medio Rural tramita de media cada ano unhas 330 denuncias por presuntas plantacións ilegais, das cales unhas 100 acabarían en procedemento sancionador e só unhas 50, en



Plantación de eucaliptos realizada tras a tala dunha masa multiespecífica de bosque autóctono, denunciada por ADEGA en Begonte.



Tala de bosque autóctono no concello de Lugo, que foi denunciada por ADEGA e que resultou finalmente sancionada, evitando a repoboación ilegal con eucaliptos.



Plantación de eucaliptos a carón do Camiño Primitivo a Santiago (Palas de Rei) denunciada por ADEGA hai preto de 3 anos ante a Dirección Xeral de Patrimonio Cultural que, pese a ser sancionada, hoxe en día segue medrando.



multa. Uns datos irrisorios que, en vez de ofrecer garantías sobre a acción valedora da Xunta no cumprimento da lei, verten aínda máis dúbidas sobre a vontade sancionadora da Administración.

Segundo os datos da Xunta, as provincias de Lugo e A Coruña disputanse o primeiro posto en número de expedientes sancionadores abertos nos últimos 5 anos, superando cada unha os 200, é dicir, uns 40 expedientes sancionadores por provincia e ano. Certo é que estes datos non dan conta do número de plantacións ilegais detectadas por Medio Rural que, felizmente, foron arrincadas tras o apercebimento previo do departamento autonómico. En todo caso, se só un terzo dos incumprimentos detectados acaba en incoación de expediente sancionador, poderíamos dicir que, tanto en Lugo como na Coruña, o número de plantacións ilegais detectadas e apercebidas pola Xunta oscilaría entre as 120 e as 150 por ano. Tendo en conta que ADEGA denuncia un número de casos similar ao ano na provincia lucense (120-150), facémonos as seguintes preguntas: Cantas denuncias por plantacións ilegais está a tramitar de oficio a Xunta de Galiza? Realmente, estanse a tramitar denuncias de oficio por parte da Consellaría de Medio Rural?

PATRIMONIO E CONFEDERACIÓN TAMÉN RECEAN POÑER FREO AO EUCALIPTO ILEGAL

Malia aos datos esgrimidos con anterioridade non é a Consellaría de Medio Rural o único organismo público reticente a actuar con contundencia fronte as repoboacións de eucalipto contrarias á normativa vixente. Desde 2016, xunto coa entidade cultural Mariña Patrimonio, ADEGA-Lugo ten tramitado outras 60 denuncias contra a industria forestal por danos sobre xacementos arqueolóxicos durante labores de tala ou repoboacións recentes.

Na comarca da Mariña lucense, a proliferación destes casos está a ser especialmente sangrante desde o punto de vista da conservación dos nosos bens patrimoniais, en especial de mámoas, dolmens, castros ou petróglifos. Destas 60 denuncias, tan só 22 obtiveron resposta da Dirección Xeral de Patrimonio Cultural, organismo encargado da protección deste tipo de bens en Galiza. E destes 22 casos, só 2 deron lugar

Mariña Patrimonio e ADEGA-Lugo presentaron outras 60 denuncias contra a industria forestal por danos a mámoas, dolmens, castros ou petróglifos

á apertura de expediente sancionador. As 20 denuncias restantes arquiváronse ao amparo dunha suposta falta de apreciación de danos ou da hipotética desprotección legal do xacemento, pese a tratarse de elementos patrimoniais pre-inventariados pola consellaría e identificados a través dun código ou referencia oficial. O simple recoñecemento da existencia destes bens non tería que ser suficiente para frear e penalizar aquelas actuacións que provoquen a súa destrución ou alteración?

Doutra banda, tamén a Confederación Hidrográfica Miño-Sil está a facer unha interpretación arrevesada das súas propias normas. Pese a que no vixente Plan Hidrolóxico da bacía Miño-Sil se prohibe a plantación de especies alóctonas e exóticas invasoras nos 100 primeiros metros a carón dos cursos fluviais, a Confederación só considera necesario aplicar esta norma cando a plantación con especies alóctonas afecte a vexetación autóctona de ribeira. Tampouco está a asumir as sentenzas que sentaron xu-

Mariña Patrimonio



Mariña Patrimonio e ADEGA denunciaron a destrución do dolmen da Casa dos Mouros de Lobeira (Budián, O Valadouro). Unha das laxes derrubadas foi levada para o xardín dun particular (Imaxe de detalle. Fonte: Garda Civil).

risprudencia sobre o carácter invasor do eucalipto nitens, que aínda que non está incluído no Catálogo de especies invasoras do Estado, xa obtivo este recoñecemento oficial a través dos tribunais e nun ditame de 2012 do Comité Científico do propio Ministerio de Medio Ambiente.

Resulta especialmente grave que esta interpretación retorcida da normativa estea a atentar directamente contra a preservación de espazos

zación do país estase a acelerar, sobre todo, porque quen saca beneficio percibe a pasividade da Xunta, a falla de vixilancia, a imposición do “deixar facer” e o caos do noso territorio. A sociedade civil tamén debe reaccionar ante esta situación, manifestar o seu rexeitamento, facer presión ante a administración para que se cumpra a lei, loitar polos recursos que estamos a perder, imprescindíbeis para a vida, e procurar unha economía máis sostíbel e un territorio máis ordenado e xusto.

naturais tan emblemáticos como o nacemento do río Miño, no Pedregal de Irimia. Ante as nosas advertencias sobre a ilegalidade das numerosas plantacións de eucalipto que nos últimos anos teñen proliferado a carón do Pedregal sen ningún tipo de permiso e contradicindo o Plan Hidrolóxico actual da bacía Miño-Sil, a Confederación Hidrográfica, en contra do agardado, está autorizando unha por unha a legalización de todas as repoboacións irregulares.

CONCLUSIÓN

Datos e lóxica confirman que non existe vontade política de poñer límite ás plantacións de eucalipto en Galiza. Do contrario, tramitariáanse con dilixencia as denuncias de ADEGA, aplicaríase a norma de forma estrita, realizaríanse milleiros de denuncias de oficio cada ano, e buscaríanse solucións para evitar a tala desaforada do noso bosque autóctono e a invasión das terras de cultivo con eucalipto. A eucalipti-

ADEGA



Ao fondo, unha parcela dunhas 5 Ha plantada con eucalipto nitens a carón do Pedregal de Irimia que, tras a denuncia de ADEGA e legalizada pola Confederación Hidrográfica Miño-Sil.